

Yhteenveto kaupunkitasoisen toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelman 2022–2025 tavoitteista ja toimenpiteistä niiden saavuttamiseksi kaupunkikulttuurin toimialalla

Hyväksytty toimialan johtoryhmässä 29.11.2022.

Kaupunkitasoinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelma:

<https://www.vantaa.fi/sites/default/files/document/Vantaan%20kaupungin%20tasa-arvo-%20ja%20yhdenvertaisuusty%C3%B6n%20suunnitelma%20strategiakaudelle%202022-2025.pdf>

Luottamushenkilöiden toiminta

(katso suunnitelman luku 2.1.1)

TAVOITE

Poliittiset luottamushenkilöt edistävät toiminnassaan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Kaupunkikulttuurin toimialalta koordinoidaan lakisääteisiä vaikuttamistoimielimiä, jotka ovat nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto. Lisäksi koordinoimme monikulttuurisuusasiain neuvottelukuntaa. Niistä jokaiseen on sisäänrakennettu hiljaisten tai päätöksenteon marginaalissa olevien ryhmien kuuleminen osana perustoimintaa.

TOIMENPITEET

Sitoutuminen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen strategiassa ja strategiaan pohjautuvassa päätöksenteossa.

Sitoutuminen on ilmaistu kaupunkistrategiassa.

Kaupunginvaltuusto, -hallitus, lautakunnat, nuorisovaltuusto ja vaikuttajatoimielimet saavat tasa-arvoon, yhdenvertaisuuteen ja ihmisoikeuksiin liittyvää perehdytystä ja koulutusta.

Kaupunkikulttuurilautakunta saa perehdytyksen kuntademokratian palvelualueelta. Nuorisovaltuusto ja vaikuttajatoimielimet ovat saaneet perehdytystä vuonna 2022.

Sanoutuminen irti vihapuheesta ja turvallisemman yhteisen tilan varmistaminen Vantaan poliittisten luottamushenkilöiden eettisten periaatteiden avulla.

Eettiset periaatteet esitellään lautakunnalle edellä mainitun perehdytyksen yhteydessä.

Viranomaisen velvollisuus edistää tasa-arvoa
(katso suunnitelman luku 2.1.2)

TAVOITE

Vantaan kaupunki syventää toiminnallisen tasa-arvotyön tekemistä päätöksenteossaan ja kaikissa palveluissaan.

Kaupunkikulttuurin toimiala tarjoaa palveluita, joiden tavoitteena on edistää kuntalaisten hyvinvointia. Kaupunkikulttuuri koordinoi kaupunkitasoisia ohjelmia ja hankkeita, joiden kautta jalkautetaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustavoitteita. Tällaisia ovat myönteisen erityiskohtelun ohjelma (MEK), hyvinvointisuunnitelma, järjestöyhteistyön ohjelma, Osallistuva Vantaa -ohjelma, Harrastusten Vantaa -hanke, Myyrmäen kaupunkikulttuuritalon sekä Kuusijärven kärkihankkeet.

TOIMENPITEET

Jokainen toimiala ja palvelualue määrittelee omat tärkeimmät tasa-arvotyön kohteensa ja toimensa tämän kaupunkitasoisen suunnitelman perustalta.

Määrittelyä on tehty tähän asiakirjaan ja määrittelyä jatketaan palvelualueiden johtoryhmissä.

Kaikessa strategisessa suunnittelussa ja ohjelmatyössä on velvoite ottaa huomioon tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus huomioidaan myönteisen erityiskohtelun ja Osallistuva Vantaa -ohjelmien toteutuksessa sekä hyvinvointisuunnitelman valmistelussa.

Vakiinnutamme talousarviotyöhömme sukupuolitietoisien budjetoinnin menetelmän käytön toimialojen vuonna 2021 käynnistämien kohteiden avulla.

Kaupunginkirjasto on tehnyt resurssien käytön ja kohdentamisen arviointia tasa-arvon näkökulmasta vuodesta 2018. Sukupuoli huomioidaan mm. kirjavinkeissä ja

lukudiplomilistojen päivittämisessä. Kehittämistyötä jatketaan aiemmin tehtyjen selvitysten pohjalta.

Harrastusten Vantaa -työssä arvioidaan resurssien käyttämistä ja jakautumista sukupuolten välillä.

Toimialan yhteiset palvelut järjestää koulutusta sukupuolitietoista budjetoinnista.

Teemme tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustietoista turvallisuustyötä.

Kaupunginkirjasto tarkistaa kirjastotilat sukupuolten tasa-arvon ja moninaisuuden näkökulmasta ja luo henkilökunnalle ohjeet häirintätapauksia varten.

Turvallisemman tilan periaatteet määritellään ja otetaan käyttöön liikuntapaikoilla sekä Kuusijärven luonto- ja virkistysalueella.

Turvallisemman tilan periaatteet otetaan käyttöön kulttuuritiloissa sekä kulttuuri- ja taidetapahtumissa.

Varmistetaan turvallisuusohjeistusten kielellinen saavutettavuus.

Sisällytämme sukupuolinäkökulman tilastoihin, esitysmateriaaleihin ja esityksiin.

Kaupunginkirjasto edistää sukupuolten ottamista mukaan erilaisiin tilastoihin ja sitä kautta vaikuttaa hankittavaan aineistoon.

Hyödynnämme hankkeiden tarjoamat mahdollisuudet paremmin.

Määritellään hankkeiden tasa-arvoisällöt jo uusien hankkeiden hakuvaiheessa.

Liikuntapalvelut lisää tytöille ja naisille suunnattujen matalan kynnyksen harrastusryhmien määrää (harrasteliikunnan ohjaajatuen avulla).

Tunnistamme ja huomioimme koronakriisin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvaikutukset pandemian hoidossa ja jälleenrakennustyössä.

Koronapandemian tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvaikutuksista on tietoa erityisesti nuorista; ks. esim. <https://thl.fi/fi/-/laaja-tutkimusaineisto-korona-ajan-poikkeukselliset-rajoitukset-koettelivat-nuoria-yksinaisyys-lisaantyi-ja-osallisuus-heikkeni> .

Nuorisopalvelut huomioivat.

Määrittelemme ja käynnistämme sukupuolten eriytymistä lieventäviä toimenpiteitä.

Harrastusten Vantaa -työssä tarjotaan lapsille mahdollisuuksia tutustua harrastuksiin yli sukupuolittuneiden harrastusrajojen.

Kaupunginkirjastossa järjestetään henkilökunnalle tasa-arvoasiantuntijoiden antamaa koulutusta omien ennakkoluulojen hälventämiseksi ja tiedostamattomien tai tietoisten sukupuolinormien kriittiseen tarkasteluun (kirjoitetun ja puhutun kielen sanavalinnat, kehonkieli, asenteet).

Kulttuuripalveluissa vältetään sukupuolittunutta käsitteistöä viestinnässä ja markkinoinnissa.

Tasa-arvon edistäminen kouluissa ja oppilaitoksissa

(katso suunnitelman luku 2.1.3)

TAVOITE

Vantaan kasvatuksen ja oppimisen toimialan työ on sukupuolitietoista ja tasa-arvoon pyrkivää.

TOIMENPITEET

Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla tavoitellaan johtoryhmän tahdon mukaisesti tasa-arvon toimintakulttuuria.

Koulut ja oppilaitokset siirtyvät lakisäätöisten suunnitelmiansa teossa käyttämään yhteistä vantaalaista suunnittelupohjaa.

Määrällisen ja laadullisen tasa-arvotiedon hankkimista ja hyödyntämistä parannetaan edelleen.

Sukupuolitietoisen budjetoinnin toimintatavan omaksuminen.

Aikuisopisto antaa aikuisten perusopetusta. Perusopetuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelussa käytetään koulujen ja oppilaitosten yhteistä suunnittelupohjaa.

Taiteen perusopetuksessa, taidekasvatuksessa ja museopedagogiikassa edistetään lasten ja nuorten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä ehkäistään syrjäytymistä (re: opetussuunnitelmat ja kulttuurikasvatussuunnitelmat).

Syrjimättömyys sukupuolen perusteella

(katso suunnitelman luku 2.1.4)

TAVOITE

Tunnistamme sukupuoleen perustuvaa syrjintää, mukaan lukien häirintää ja seksuaalista häirintää, kaikilla työmme osa-alueilla saadaksemme kaikki syrjinnän muodot loppumaan välittömästi.

TOIMENPITEET

Syrjinnän vastaisessa työssämme käsittelemme syrjinnän eri muotoja.

Kaupunginkirjasto

**tarjoaa henkilökunnalle tasa-arvokoulutusta syrjinnän eri muotojen erottamiseksi
varmistaa asiakaspalvelutoiminnan syrjimättömyyden
laatii henkilökunnalle ohjeen, miten toimitaan, jos syrjintää tapahtuu.**

**Nuorisopalveluissa kaikkeen syrjintään puututaan välittömästi kaikessa toiminnassa ja
digitaalisessa nuorisotyössä; työntekijät on koulutettu tähän. Järjestetään- nuorille
teematapahtumia mm. häirintäaiheesta.**

**Toimialalla tilaisuuksia järjestettäessä varmistetaan, että esiintyjät edustavat eri
sukupuolia.**

**Kulttuuripalveluissa uuden työntekijän perehdytyksessä lisätään tietoisuutta tasa-arvo-
ja yhdenvertaisuusasioissa.**

Kuulemme järjestöjä ja teemme niiden kanssa yhteistyötä sukupuoleen perustuvan syrjinnän
vastaisessa työssä.

**Kutsomme järjestöjen edustajia, aktivisteja ja muita asiantuntijoita keskustelemaan
siitä, mikä on ja mikä ei ole syrjimätöntä toimintaa ja miten voimme kehittää ja tehdä
tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusyhteistyötä järjestöjen kanssa.**

Kysymme vastaajien ja tutkittavien kokemuksia syrjinnän eri muodoista kyselyissä ja
tutkimuksissa.

**Liikuntapalvelut lisää tapauskohtaisesti seura- ja asiakaskyselyihin
kysymyksenasettelun syrjinnän eri muodoista.**

Yhteisöpalvelut sisällyttää osallisuuskyselyyn kysymyksiä syrjinnästä.

Nuorisopalvelut ja kulttuuripalvelut kerää palautteessa myös syrjimättömyystietoa.

Sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvan syrjinnän
ennaltaehkäisy

(katso suunnitelman luku 2.1.5)

TAVOITE

Ennaltaehkäisemme sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää.

TOIMENPITEET

Sukupuolen moninaisuus sisältyy tasa-arvokoulutukseemme.

Sukupuolten moninaisuus sisältyy toimialalla esitysmateriaaleihin ja esityksiin relevanteissa asiayhteyksissä.

Liikuntapalvelut sisällyttää asian liikunnan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden aiheista vuosittain annettavaan henkilöstökoulutukseen.

Kaupunginkirjasto järjestää henkilökunnalle koulutusta tasa-arvon tiedostamisesta, moninaisuudesta ja arjessa ilmenevistä mikroaggressioista sekä LGBTIQ-asioista.

Sukupuolen moninaisuuden kysymykset ovat mukana myös aineistovalinnoissa, kirjanäyttelyissä, koulujen ja päiväkotien kirjapaketeissa ja positiivisia ja voimaannuttavia esimerkkejä suositaan.

Annamme asukkaalle ja asiakkaalle mahdollisuuden määritellä oman sukupuolensa itse.

Uimahallien yksityisten sauna- ja pukeutumistilojen käytöstä viestitään aiempaa laajemmin.

Kaupunginkirjasto kehittää käytäntöjä sukupuolimerkinnän vaihtamiseen omalla ilmoituksella.

Nuorisopalveluissa tilastoidaan myös ei-binaariset nuoret.

Teemme yhteistyötä sateenkaarijärjestöjen kanssa.

Kaupunkikulttuurin osallisuusfoorumiin ja osallisuusverkostoon kutsutaan alustajia sateenkaarijärjestöistä.

Kaupunginkirjastossa järjestetään järjestöjen kanssa tapahtumia kohdennetuille ryhmille ja hyödynnetään järjestöjä henkilökunnalle suunnattujen koulutusten suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Sateenkaarevaa nuorisotyötä ja yhteistyötä Seta ry:n kanssa tehdään alueellisessa nuorisotyössä ja nuorten aikuisten palveluissa.

Nuorten suunnittelemaa toimintaa toteutetaan Priden aikaan. Myös nuorisovaltuusto osallistuu sateenkaaritoiminnan suunnitteluun.

Kulttuuripalvelut osallistuu aktiivisena toimijana Pride-viikon tapahtumien järjestelyihin ja toteutukseen.

Toiminnallinen yhdenvertaisuustyö: syrjimättömyys

(katso suunnitelman luku 2.2.1)

TAVOITE

Olemme syrjimättömiä omassa toiminnassamme ja puutemme muiden toteuttamaan syrjintään sitä havaitessamme.

TOIMENPITEET

Teemme yhteistyötä kaupunkiorganisaation sisällä sekä kaupunkina kansallisten viranomaisten sekä valtakunnallisten ja paikallisten yhdenvertaisuutta edistävien järjestöjen kanssa syrjinnän havaitsemiseksi omassa toiminnassamme.

Toimialan omia palveluja arvioidaan mystery shopper -menetelmällä (yhteiset palvelut koordinoi).

Syrjimättömyysnäkökulma sisältyy avustusperiaatteiden uudistukseen.

Osallistutaan harkitusti viranomaisten ja järjestöjen hankkeisiin ja kampanjoihin, joissa vahvistetaan syrjinnän tunnistamista.

Parannamme osaamistamme väkivaltaisesta radikalisaatiosta ja ekstremismistä.

Kaikkien palvelualueiden henkilöstöä osallistuu RAD-hankkeen koulutuksiin ja muihin toimintoihin vuosina 2022–23.

Nuorisopalvelut tekee tiivistä yhteistyötä eet-poliisin ja muiden viranomaisten kanssa.

Edistämme antirasistista toimintaa kaikissa palveluissamme.

Hankimme koulutusta antirasismista toimialan henkilöstölle.

Edellytämme Harrastusten Vantaan kumppanihaussa turvallisemman tilan periaatteiden noudattamista.

Kaupunginkirjasto osallistuu aktiivisena toimijana rasisminvastaiseen viikkoon ja järjestää koulutusta ennakkoluulojen hälventämiseksi.

Nuorisopalvelut toteuttaa antirasismia jokapäiväisessä toiminnassa, mukaan lukien sometoiminnassa, ja tekee antirasismiyhteistyötä koulujen ja oppilaitosten kanssa.

Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta edistää antirasismia kannanotoissaan ja tilaisuuksissaan.

Viranomaisen velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta

(katso suunnitelman luku 2.2.2)

TAVOITE

Teemme yhdenvertaisuuden toteutumisen arviointia ja toteutamme yhdenvertaisuutta edistäviä toimenpiteitä kaikissa palveluissamme.

TOIMENPITEET

Yhdenvertaisuuden edistämisen velvoite koskee kaikkia palvelujamme.

Liikuntapalvelut

- jatkaa liikunnan palvelualueen yhdenvertaisuuden ja soveltavan liikunnan verkoston tapaamisia 2-4 kertaa vuodessa
- käynnistää naisten uintivuorot uudelleen koronapandemian aiheuttaman tauon jälkeen
- järjestää peruskouluikäisille tytöille ja pojille, jotka muutoin eivät osallistu koulun uinninopetukseen tai jättäytyvät niistä pois, erillisuintivuroja Sporttikaveri-toiminnan avulla
- luo maahanmuuttajataustaisille naisille ja tytöille turvallisia vertaisliikuntaryhmiä (MEK)
- projektikoordinaattorit muodostavat vertaisohjaajien (lähiliikuttajien) avulla itsenäisesti toimivia liikuntaryhmiä eri kohderyhmille (nuoret, nuoret aikuiset, työikäiset ja seniorit) myönteisen erityiskohtelun alueille (MEK)

Kaupunginkirjastossa on aineistoja useilla kielillä.

Nuorisopalvelut

- lisää monikielistä viestintää
- huomioi erilaiset teemapäivät vuosikellossa ja toimintasuunnitelmissa
- sijoittaa syrjinnästä vapaa alue -kyllit toimitiloihinsa.

Kulttuuripalveluissa etsitään yhä parempia keinoja varmistaa palveluiden yhdenvertainen saavutettavuus ja edistetään toimintoissa sosiaalista ja fyysistä esteettömyyttä sekä vuorovaikutusta. Museoiden kokoelma- ja näyttelyvalinnoissa kiinnitetään erityistä huomiota moninaisuuteen.

Kulttuuripalveluissa lisätään selko- ja monikielistä viestintää ja markkinointia.

Kulttuuripalveluissa vahvistetaan eri-ikäisten asiakkaiden osallisuutta sekä yhdenvertaista ja tasa-arvoista kohtaamista pitämällä palveluiden hintataso kohtuullisena, museot pääsymaksuttomina, tarjoamalla maksuttomia ja kaikille avoimia yleisötapahtumia sekä jalkautumalla kulttuurilaitosten ulkopuolelle.

Kehitämme digitaalista saavutettavuutta.

Kehitämme asukkaiden osallistumismahdollisuuksia digitaalisella OsallistuvaVantaa.fi -osallisuusympäristöllä.

Kaupunginkirjasto

- henkilökunta suorittaa kirjastojen saavutettavuuskoulutuksen Liboppi-alustalla
- Helmet-sivustoa kehitetään saavutettavuuden näkökulmasta.

Nuorisopalveluissa vakiinnutetaan kaikki digitaalisen työn muodot (+ somealustat).

Varmistamme Suomen romanien huomioimisen yhdenvertaisuuden edistämässä.

Toimialan yhteiset palvelut vastaa Vantaan paikallisromanityöryhmän työstä. Paikallisromanityöryhmä edistää ja seuraa romanipoliittisen ohjelman Rompo 3:n toimenpiteiden toteutusta Vantaalla.

Kaupunginkirjastoon hankitaan romanikielistä kirjallisuutta ja järjestetään romanikulttuurin tuntemisen koulutusta henkilökunnalle.

Rakennusten ja tilankäytön suunnitteluun otetaan työn alusta saakka mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvonäkökulma.

Kaupunginkirjaston suunnittelussa hyödynnetään yleisten kirjastojen saavutettavuussuosituksia.

Rakennus- ja korjaushankkeissa otetaan huomioon esteettömyys ja tilojen monipuoliset käyttömahdollisuudet.

Teemme yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioissa yhteistyötä Vantaa-Kerava-hyvinvointialueen kanssa.

Yhteistyötä tehdään erityisesti hyvinvointityössä.

Koulutuksen järjestäjän velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta

(katso suunnitelman luku 2.2.3)

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala määrittelee tähän TAVOITTEEN ja TOIMENPITEET.

Aikuisopisto tekee oman yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman.